

Den Haag

Datum

18 januari 2022

Onderwerp

Antwoord van het college op schriftelijke vragen van de raadsleden mevrouw Faïd en de heren De Mos en Barker, luidend: 'Oorlogsmonument Bezuidenhout'

BEANTWOORDING SCHRIFTELIJKE VRAGEN**Ons kenmerk**

BSD/10245797
RIS310874

De raadsleden mevrouw Faïd, de heer Barker en de heer De Mos hebben op 6 december 2021 een brief met daarin negen vragen aan de voorzitter van de gemeenteraad gericht.

Overeenkomstig artikel 30 van het reglement van orde voor vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad, beantwoordt het college deze vragen als volgt.

In december 2020 hebben de vier actieve geestelijk leiders in Bezuidenhout (pastoor, dominee, liberale rabbijn en orthodoxe rabbijn) een brief aan de burgemeester gestuurd met een verzoek voor het plaatsen van een herdenkingsmonument voor alle oorlogsslachtoffers en slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog. Dit monument zou tegen de kerktoren van Church of our Saviour, op de hoek van de Bezuidenhoutseweg en de Koningin Marialaan bevestigd worden. Deze kerk is sinds 11 november 2004 geregistreerd als gemeentelijk monument en ligt op de route van de zogenoemde Royal Mile, een wandelroute vol bezienswaardigheden van Paleis Noordeinde tot Huis ten Bosch. Uiteindelijk heeft de welstandscommissie de plaatsing afgewezen en sindsdien lijkt er weinig te gebeuren om dit initiatief een goede plek te geven.

1. *Is het college op de hoogte van het initiatief dat genomen is door inwoners van Bezuidenhout dat gesteund wordt door de geestelijk leiders?*

Ja.

2. *Erkent het college de waarde en het belang van dit herdenkingsmonument in de wijk? Zo ja, is het college voornemens dit te helpen realiseren?*

Het college is van mening dat slachtoffers van de oorlog nooit vergeten mogen worden. Om die reden faciliteert de gemeente de vele oorlogsherdenkingen die gedurende het jaar in de stad plaatsvinden. De herdenking van het bombardement op 3 maart 1945 op het Bezuidenhout neemt daarbij, onder meer bij het Juliana van Stolberg monument aan de Koningin Marialaan, een prominente plek in. Er is een herdenkingsmonument, gesticht door het gemeentebestuur, ter nagedachtenis van de slachtoffers van het bombardement op het Bezuidenhout-kwartier op de Algemene Begraafplaats Kerkhoflaan.

In Den Haag zijn er ruim 70 oorlogsmonumenten. Omdat er al veel herdenkingsmonumenten en -plekken zijn in de stad, zijn wij erg terughoudend met het plaatsen (of medewerking verlenen aan plaatsing door derden) van nieuwe monumenten die herdenken wat ook met bestaande monumenten wordt herdacht. Die zouden naar ons oordeel afbreuk doen aan de waarde en betekenis van deze al bestaande monumenten.

3. *Indien het college vindt dat het monument wenselijk is en het college wil helpen bij de realisering, hoe gaat het college de realisering bevorderen?*

Zie het antwoord op vraag 2, 4 en 8.

4. *Heeft het college kennisgenomen van de redenen van afwijzing door de welstandscommissie? Zo ja, wat waren de redenen van afwijzing van het verzoek?*

Tussen de initiatiefnemers en de Monument- en welstandscommissie (alsmede enkele leden van Monumentenzorg, de afdeling Cultuur van OCW, Ingenieursbureau (ten behoeve van het ontwerp OR en ACOR) heeft in september 2020 en maart 2021 een tweetal verkennende gesprekken plaatsgevonden over het initiatief. Er is geen sprake van een afwijzing, omdat daarvoor eerst een formeel voorstel moet worden ingediend door de initiatiefnemers. Voor het realiseren van het initiatief is, gezien het ontwerp van het monument, een aanvraag van een omgevingsvergunning nodig voor het wijzigen van een gemeentelijk monument, namelijk de Rooms-Katholieke Kerk aan de Bezuidenhoutseweg 157. De initiatiefnemers hebben nog geen officiële aanvraag omgevingsvergunning ingediend. Wel is in de verkennende overleggen aan initiatiefnemers te kennen gegeven dat er diverse redenen zijn die een afwijzend advies te zijner tijd zeer aannemelijk maken. De initiatiefnemers hebben met het monument een led-verlichtingsscherm voor ogen waarop 2.000 namen van slachtoffers uit de Tweede Wereldoorlog, VN-missies et cetera op zullen verschijnen. Dit scherm moet worden bevestigd aan het gebouw van de Rooms-Katholieke Kerk aan de Bezuidenhoutseweg 157, zijnde een gemeentelijk monument. Aan de initiatiefnemers is te kennen gegeven dat de inhoudelijk relatie tussen het algemene herdenkingsmonument en het Roomse kerkgebouw minder logisch is. De bevestiging van het herdenkingsmonument aan het kerkgebouw suggereert een inhoudelijk relatie die er niet is. Een vrije positie van het herdenkingsmonument op een plek in de wijk en met betekenis voor de wijk is beter. Die plek kan dichtbij de kerk aan de Bezuidenhoutseweg zijn, maar niet met de kerk als drager.

Ook is het zo dat er een herdenkingsmonument is ter nagedachtenis van slachtoffers van het bombardement op het Bezuidenhout (Algemene Begraafplaats aan de Kerkhoflaan).

5. *Gaat het college zich inzetten om een alternatieve locatie in de wijk te vinden voor het monument?*

In de verkennende gesprekken is de groenstrook aan de Koningin Marialaan als te overwegen alternatieve locatie geopperd richting de initiatiefnemers. Dit wel op basis van een passend ontwerp. Hier zijn de initiatiefnemers niet op ingegaan. De door initiatiefnemers later geopperde aanpassing/toevoeging aan het Prinses Juliana Monument op het Stuyvesantplein werd om diverse redenen ongeschikt geacht. Het Prinses Juliana Monument was een burgerinitiatief en geschenk voor prinses Juliana. Dit monument transformeren tot een herdenkingsmonument voor oorlogs- en vredesmissieslachtoffers is niet wenselijk. Ook is het Stuyvesantplein heringericht met het oog op feestelijke bijeenkomsten, waardoor een functie als herdenkingsplek niet passend is.

6. *Wat voor locaties worden momenteel overwogen? In hoeverre vindt het college het Stuyvesantplein een goede locatie voor dit monument?*

De gemeente heeft aan initiatiefnemers diverse keren het onderzoeken van mogelijkheden op de Koningin Marialaan in overweging gegeven. Zie verder het antwoord op vraag 5.

7. *Welke gesprekken lopen er momenteel met betrekking tot het vinden van een geschikte locatie? Wie worden betrokken bij deze overwegingen?*

Geen. Zie de antwoorden op de vragen 4, 5 en 6.

8. *Zijn er gemeentelijke middelen of fondsen beschikbaar om dit monument te helpen realiseren?*

Nee, om vernoemde redenen (zie antwoord op vraag 2 en 4) zijn wij niet bereid gemeentelijke middelen ter beschikking te stellen voor dit monument.

Voorstellen tot realisatie middels particulier initiatief, zoals dit initiatief voor een herdenkingsmonument, zijn altijd mogelijk. Naar dergelijke voorstellen wordt vanuit een positieve grondhouding meegekeken, waarbij de eigen verantwoordelijkheden en bredere burgerbelangen moeten worden gewogen door de gemeente. Als het komt tot realisatie door particulier initiatief, komen de kosten van realisatie, beheer, schoonmaak en reparatie (ook op langere termijn) in de regel voor rekening van de initiatiefnemers, al dan niet gesteund door sponsoring en/of crowdfunding.

9. *Wanneer kunnen de initiatiefnemers een reactie verwachten van de gemeente en op welke termijn kan het monument gerealiseerd worden?*

Zie de antwoorden op de vragen 4, 5, 6 en 7.

Het college van burgemeester en wethouders,
de secretaris, de burgemeester,

Ilma Merx Jan van Zanen